

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

მანველიშვილი ალექსანდრე სტეფანეს ძე

მანველიშვილი ალექსანდრე სტეფანეს ძე (1904, სოფ. ვალე, ახლანდ. ახალციხის მუნიციპალიტეტი, - 11. II. 1997, არვადა, აშშ), ისტორიკოსი, საზოგადო და პოლიტიკური მოღვაწე, 1921-29 საქართველო. ეროვნ.-განმათ. მოძრაობის, ხოლო 1929-იდან ქართ. პოლიტ. ემიგრაციის თვალსაჩინო მოღვაწე. მისი ფსევდონიმები იყო: „ალი-ბაბა“, „ანდრო დოლიძე“, „ბაბა“, „ლეგიონერი-ალავერდელი“, „ყარამანი“. დაამთავრა ახალციხის სამოქ. სასწავლებელი (1924), თსუ-ის პედ. ფაკ-ტის სიტყვიერების განყ-ბა (1928) და სორბონის უნ-ტის (საფრ.) იურიდ. ფაკ-ტი (1935). მიენიჭა სორბონის უნ-ტის ისტ. დოქტორის სამეცნ. ხარისხი. მ. იყო საქართველო. ანტისაბჭ. საერთო-ეროვნ. ამბოხების (იხ. აგვისტოს აჯანყება 1924) აქტ. მონაწილე. 1928-29 ასწავლიდა ახალციხის სამ. სკოლაში. 1929 ოქტომბერში დატოვა საქართველო. 1929-30 მოღვაწეობდა სტამბოლში, ფერიქვეის ქართველ. კათოლიკეთა სავანეში, 1930-40 და 1944-58 - საფრანგეთში, 1941-44 - გერმანიაში, 1958-იდან - აშშ-ში. 1930-იდან იყო ქართ. ეროვნ.-პოლიტ. ორგანიზაცია „თეთრი გიორგის“ ერთ-ერთი ლიდერი; 1934-38 - ამ ორგანიზაციის გაზ. „მომავლის“ რედაქტორი; 1941-44 - გერმანიაში გამომავალი ქართ. ემიგრ. პერიოდული გამოცემების („ლეგიონერი“, „საქართველო“, „ქართველი ერი“, „ქართლოსი“) აქტ. თანამშრომელი და „ქართული სამოკავშირეო შტაბის“ წევრი; 1951-54 - პარიზის ქართული „ეროვნული ცენტრის“ აღმასრ. მდივანი; 1952-54 - ცენტრის გაზ. „საქართველოს დამოუკიდებლობის“ სარედაქციო საბჭოს წევრი; 1954-58 - ჟურნ. „ერის დიდების“ რედაქტორი; 1954-56 - ფრანგ. გაზ. „L' Action Georgienne“-ის მთ. რედაქტორი; 1953-იდან თანამშრომლობდა ჟურნ. „The Voice of Free Georgia“-თან (ნიუ-იორკი). წლების განმავლობაში თანამშრომლობდა რადიო „თავისუფლებასა“ და „ამერიკის ხმასთან“.

მ. ეწეოდა სამეცნ. მოღვაწეობას. არის სამეცნ. ნაშრომებისა და მონოგრაფიების ავტორი საქართველო. და კავკ. ისტ. მნიშვნელოვან პრობლემებზე.

მ-ს ნაშრომები იბეჭდებოდა ქართ. ემიგრ. ჟურნალებში – „კავკასია“ (რედ. ვ. ნოზაძე) და „ბედი ქართლისა“ (რედ. კ. სალია). 1991 სან-ფრანცისკოში გამოიცა მისი მოგონებები.

ლიტ.: უ რ უ შ ა ძ ე ლ., ევროპა და ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია, თბ., 2005;
შ ა რ ა ძ ე გ., ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია, ტ. 7, თბ., 2005.

დ. ურუშაძე
